

ОСУМ ГРАНИЦА ИЛИ (∞) БЕСКОНЕЧНОСТ!?

автор: Фатима Сали

Сегашноста е резултат на минатото и темел за иднината. За да сфатиме што имаме денес, треба да се вратиме назад 49 години. Кога би го пресметале ова, стигнуваме до многу важен датум за ромската историја – 08-ми април 1971.

Што се случило и зошто овој датум е важен?

На 8-ми април 1971 година, во Лондон, прв пат се крева знамето на Ромите. Надежта за дефинирање и за воздигнување на овој народ станува реалност. Ова е Ден кој секој/а Ром/Ромка гордо го носи во срцето. Како белег кој секогаш ќе ги потсетува на страдањата, но и белег кој ќе ги натера да ја продолжат битката за подобар живот.

На овој конгрес, првиот од низата девет, се донесени одлуки за тотална и целосна промена на животите на голем број луѓе. Резултат од овој Конгрес е тоа што овој народ доби свој официјален назив „РОМ“ што на ромски јазик значи „ЧОВЕК“.

Но, тоа не е доволна одлика за сопствениот идентитет. Затоа, со називот Роми, бил прогласен и РОМСКИОТ јазик како официјален јазик за ромската заедница. Тогаш добиле и своја химна, насловена како „Dzelem Dzelem“, и специфично знаме. Ромското знаме има длабоко и суштинско значење. Зелената боја симболизира земја, сината симболизира небо, додека низ него е распослано и црвеното тркало (чакрата) со 16 зраци – бројка што ги симболизира учесниците на Првиот светски конгрес. Тркалото како целина ги опишува патувањата на Ромите и нивното население низ целиот свет.

Денот 8-ми април да стане Светски ден на Ромите е одлучено дури на Четвртиот светски конгрес на Ромите, одржан во 1990 година во Полска.

Како се одбележува 8-ми април во Република Северна Македонија?

Ромите во Република Северна Македонија, низ годините, се трудат и успеваат да одржат најразлични настани за подигнување на свеста за ромската култура, традиција и права. Ален Умер, наставник по предметот „Јазик и култура на Ромите“ во основното училиште „26 Јули“ во Скопје објаснува како се пренесува значењето на овој ден кај ромските деца и преку какви активности и одбележја.

„Значењето на самиот ден на учениците им се пренесува преку низа интерактивни предавања за тоа што се случило, зошто се одбележува, зошто е значаен овој ден за нашата заедница и што треба да им пренесеме на останатите со нашето знаење за историјата на овој ден. Училиштето секоја година организира кратка програма во која учествуваат самите ученици, подготвени од наставниците кои им предаваат. Програмата се состои од споделување информации на публиката за овој ден и зошто се прославува, организирање најразлични традиционални кореографии /танцови проследени со традиционална ромска музика, претстави на ромски или македонски јазик поврзани со овој ден и други типови од забавен карактер. Исто така, на учениците им се прикажуваат дополнителни медија материјали, како што се ромски фестивали по повод „8-ми Април“ и друг вид културни манифестации, говори на Роми интелектуалци поврзани со овој ден, видеа со честитање на овој празник од секаде во светот и слично.“

Уште од најмала возраст, ромските деца ги спознаваат страдањата на својот народ. Преку овие активности, што се прават во ова училиште, всушност им се пренесува оригиналното значење на денот. Недостаток е препознавањето на Празникот од другите етникуми и училишта во градот. Мал е бројот на народи кои знаат дека овој ден е важен во историјата на Ромите, како и фактот дека Ромите меѓусебно се сплотуваат за некако да го пренесат значењето на останатите. И ромските деца не би знаеле за овој празник доколку не постојат активности превземени од Роми.

Наша цел е да активно ги вклучиме и останатите етникуми, за овој ден навистина да биде препознатлив и сериозно сфатен. Сакаме да оставиме впечаток дека имаме своја историја достојна за прифаќање и почит.

Студентот Ервин Мамути, од Правниот факултет „Јустинијан Прима“ во Скопје вели дека Ромите ги урнале сите стереотипи.

„Лично сметам дека Ромите во Република Северна Македонија ги срушија стереотипите и во споредба со останатите ромски заедници во светот. Денес ги имаме сите права и еднаквости во државата каде што сме интегрирани и активно вклучени во образовниот систем“, додава Мамути.

Да, Ромите најмногу постигнаа во образованието. Бројот на дипломирани Роми се зголемува, а двојно повеќе расте и бројот на ново запишани Роми студенти секоја година.

Но, се поставува прашањето: **„ДАЛИ РОМИТЕ НАВИСТИНА УЖИВААТ ВО СВОИТЕ ПРАВА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА?“**. Многу дискутабилно прашање. Но да, има и такви што успеваат да се вработат и унапредуваат, но тоа завршува таму. Се уште не може да го прескокнеме фактот дека Ромите се крајно дискриминирани и покрај успехот на многу полиња. Називот РОМ кој го добивме пред 49 години, и не е толку многу почитуван, како и низа работи и настани кои доведуваат до тоа да се прашаме – **„ДАЛИ БРОЈОТ 8 ПРЕТСТАВУВА БЕСКОНЕЧНОСТ ИЛИ ГРАНИЦА?“**.

Граница која ќе ни даде чувство на комфорност во досега постигнатите цели или бесконечна игра која секогаш ќе ни носи нови идеи и цели? Промени се потребни, промени има.

Силата и моќта на Ромите е бесконечна. Нашите граници се небото и земјата. Нашето тркало бесконечно долго ќе се тркала.

Bahtalo o 8toto april sa e romenge! O avutne gerenacie te oven barikane amencar thaj amaro maripe ovel bivakteskoro!

Нека е среќен 8-ми април на сите Роми! Нека нашите идни генерации бидат горди на нас, нека нашата борба биде бесконечна!